

Secundum Preceptum

Dubatur. x. ut si quis vult fecit de carmb? non comedere et mfirmetur ita qd a medicis dicitur qd est in periculo mfirmi carmb? vscatur a qd aliter non pot evadere mfirmatatem. **R**nd; hug. xxii. qd finali no solum talis de pcepto maiori etia sine pcepto potest carn. comedere qd est causa neccitatis a mhmoi wto condico tacita fuisse videtur. n neccitas cogere qd pceptum maioris addeat

Dubatur. xi. a quib? teneatur abstinere qd vult vel cui inunctum est ieiunare in pane et aq. **R**. p. pa. m. iij. di. iij. Ab omnib? istis tenetur abstinere vici brodio expresso de carmbus. vel piscib? qn sunt nimis condensata vel ipsana vel burra ex substantia pisorum extra eta qd hec non videntur vici aq.

Dubatur. xii. an sacerdos qui tenetur ex wto ut obedientia vel penitentia ieiunare vno die in pane et aqua. an eadem die celebras debeat fumere vni pfusionem post supconne de calice ipsius eucharistie. **V**n p. pa. m. iij. di. xii. die. qd deb? fumere vni pfusionem. qn no est aliam missam celebraturus ipa die ut dicitur de ose. eadez pte. qd nec wtum nec penitentia nec obediencia d? immutare ritum ecclesie et ordinacones

Capitulum Primum

co alioz. plua alia dubia vide in sumis. **Q**uo ad. iij. non d sed m thō. et omnes qd in wto pot fieri irritaco dispensaco a comutaco. **R**o qd wtum non e vinculu iniquitatis nec impeditiu melioris boni. qd p caritate institutu est sed sepe contingit qd quis malu vult a tuc est irritu. aliqui quis vult min? bonu a tuc est in meli? omutandum. **S**ut aut tres dispesatores wtoz. papa a suus vicarius. epus et suus penitentarius patus religionis et cui comittit. papa sol? pot dispesare in wto religionis si e dispesabile. in wto continentie. i wto crucis vel terre sacre. et sibi et net wtum ad limina petri et pauli et ad factu iacobu. epus aut i alijs. **E**t no nunq sine alicu? pfatoz auctoritate quis debet wtu infringere nisi neccitas vigeat et supior haberi no possit. **R**aco est qd nullus debet esse iudex in propria causa. . .

Sequitur pceptum .iij. Capitulu. Primu

Receptu. iij. sic pot a tur exodi. xx. **M**emento ut die sabbati sanctifices. **S**ex dieb? op abeis et faties oia opera tua. septio aut die sabbatu

Tertium

Præceptū

dñi dei tui ē. nō facies in eo ōne
 opus. **O**bi tria tāguntur de q̄
 b⁹ p̄ncipalit̄ agendū ē **P**rimo
 prohibētur opa qued̄ p̄ que fe
 stū frangi p̄t̄ ibi. nō facies i eo
 omne op⁹ **S**ecūdo iūtemur s̄a
 ctificare festū. ibi memento ut
 diē sabbati sanctifices. **T**ercio
 mā datur ut laborem⁹ certis di
 ebus. a certo festiuem⁹ ibi sex
 diebus opaberis. septimo aut̄
 b die sabbatum dñi est. **P**ro q̄
 rū declaracōe nōndū. i. q̄ in ve
 teti testamēto duplicia festa fu
 erunt ut; sabbatum qd̄ institu
 tum fuit oriḡinalit̄ t̄plici de cā
Primo in gr̄arum actōem a ad
 deo vacādum. vñ exo. xx. **S**ex
 diebus fecit deus celū a terrā. a
 septio die requieuit idest cessa
 uit a nouis creaturis odendis
 vñ scdm̄ th̄o. 2. 2. q. cxxij. **S**ab
 bati p̄ceptū erat morale partū
 a ptim̄ cerimoniale. **M**orale qz
 lex nature dicit̄at deo ōnū rez
 p̄ncipio aliquo tpe vacandū
 p̄ci⁹ q̄ creature. **C**erimoniale
 aut̄ fuit quo ad diem septimū
 ideo fuit figura r̄quie xpī in se
 pulchro que futura erat in sab
 bato ut dicit̄ aug⁹. li. iij. sup ge
ne. ad iram **S**ecūdo in auariā
 e restrictiōem nisi em̄ deus die
 sabbati feriandum mandasset
 auariā p̄ acq̄rendis t̄palibus
 nimū creuiss̄. **T**ercio ut labo
 res famuli a serui licite in corpo

Capitulum

Primū

re a anima recrearentur quos
 immisericordes nimis alias gra
 uassent vtrūq; tāgitur exo. xx.
 vbi int̄ p̄ceptum illud d̄z non
 facies in eo oē opus tuū. **E**cce
 restrictio auariā in dñis. **E**t fi
 li⁹ tuus a filia tua a seru⁹ tuus
 a ancilla tua iumentū tuū a ad
 uena qui ē int̄ portās tuas ec
 ce t̄tū **A**lia habuer̄ in veteri te
 stamēto festa p̄ter sabbatū ob
 sp̄alia bñficia eis collata. sicut
 p̄ liberacōne p̄ iudith̄ sc̄a. **I**te p̄
 hester a similia. **S**ic a i nouo te
 stamēto duplicia h̄; ec̄c̄a festa
 p̄mo diē dñicū loco sabbati. se
 cūdo festa xpī a sc̄oz i memoi
 ā sp̄aliū bñficioz ec̄c̄e p̄stitoz
Fuit aut̄ sabbatū in die; dñi
 cū quintuplici de causa rōbili
 trālatū. **P**rimo ut cessante figu
 ra sabbato pasche qñ xpus req̄
 euit i sepulchro cessar; a sabbatū
 p̄ntē veritate a immediate
 trāfferetur in diē sequentē. ois
 em̄ decursus t̄pis a creatōe ve
 lapsu h̄ois vsq; ad dñicē resur
 rectiōis diem qued̄a nox fuit
Secūdo ob memoriā creatōis
 toci⁹ mūdi hac em̄ die ad irā;
 de⁹ in p̄ncipio fecit celū a terrā
 a lucē. **T**ercō in memoriā bñf
 c̄ij recreacōis q̄ p̄ passiōez ad
 gloriōsā xps puenit r̄surrectio
 nem **E**p̄us enim dñico die solū
 co nsecrari d̄; ut habetur. lxxv.
di. c. ordinacōes episcopozum

Tertium Preceptum

Et maiora q̄ x̄ps fecit quoda; mō illa die fecit mūdum creaē inclinauit a lucem de q̄ postea sol factus est. vnde 7 pprie dicitur dies solis. x̄ps resurrexit. sp̄m̄ factum misit. a natus ē in mūdum. a ut innocētus dicit q̄libet dñi ca dies ē ymago dñice resurrectionis ob quas etiā causas maior dei influxu i ecclia expectari pōt q̄ alio die simplia sicut a de loco osecrato creditur q̄ i eo cū? homo exauditur orādo ceteris p̄ibus

Quarto ne iudaysare vidē am̄ cōmune festū cū iudeis tenēdo iudico etiā feriare sabbato die suspectum est de iudaysimo **Quinto** in figura a mēoria future resurrectionis nostre in corpore a aia

Secūdo nōndum q̄ quāq̄ nō liceat feriare sabbato nisi quis vellet iudaysare sicut a anti x̄pus ordiabit ut dicit gre. de cōse. di. iij. p̄ruent. tamē sabbatū b̄tissime virgū sp̄alem honore est p̄ clerū deputatū triplici de causa. **Prio** q̄ i sola dei m̄re lumē fidei sabbato obūb̄ r̄tū: p̄m̄hit: aplis a alijs de xp̄o titub̄tib? **Secūdo** q̄ sicut a ieiunio ferie sexte fit trāsitus p̄ sabbatū ad solēmitatē diei dominice. sic etiā a m̄scia p̄sentis vite fit trāsitus p̄ b̄tā: virginē ad statū gloie

Tercō q̄ sabbato sepe legitur

Capitulum Primum

beata virgo maria p̄ccōribus miracula a b̄n̄ficia p̄stitisse. vnde legim? in historijs. q̄ olīm in grethia a nona diei sexte fecit velū itra q̄b̄ ymago virginis erat d̄ma virtute se appeiebat a sic p̄m̄hit vsq; ad nonā sabbati quādo itez d̄mitus se retr̄xit eius exēplo latini sabbatū etiā i laude virginis cōsecreauerūt.

Tercō nōndū q̄ tripli e ta sunt festa ecclie. q̄ d̄a sunt a dicuntur p̄cipua a maiora festa ecclie a sūt dies de milcaes. xp̄i festa. b̄tē virginis. a apostolorū

Alia sunt festa ecclie satis cōmūia p̄ orbē. Alia sūt q̄ ep̄i sp̄tialit̄ in suis dyocētib; instituerūt.

Quarto nōndū q̄ p̄pter f q̄nq; multū peccat qui hoc p̄ceptum trāsgrēdiuntur

Primo q̄ i vte i testamēto pena mortis p̄lexū ē. vnde numei. xv. d̄z de quodā q̄ colligebat ligna in sabbato quem moyses a aaron r̄clusēr̄ in carcere a querētes quid ei facere d̄berēt. **Secūdo** q̄ morte moriatur hō iste obruat cū lapidib; ōmis turba extra castra. nisi tice aut ligna die p̄hibito colligit q̄ materiā ignis ifernalis colligit. tal lapidib; id ē duris obiurga cōib; p̄oitēdus ē. q̄n̄ in festis trāsgrēdi non dimittit.

Secūdo in nouo testamento etiam grauitez punitū est Resert eni

greg. i. dyalo. q. quedā nupta
marito in vigilia dedicatōis s̄a
cti sebastiani victa cōcupnia
a viro suo se non abstīnit. in
crastīno aut cū remorsu cōscie
cie wreccūdia victa a processio
ne se nō subtraxit. vñ in eadem
a demone publice vexari cepit.
quā cū sacerdos palla altaris iu
uare vellet. eū etiam demō inua
sit et ofudit. hanc igitur amici
p incantatores iuuare procura
uerūt. si in iphis oīra cōmibus
legio demonū in eā intrauit et
tot vocib; clamare cepit quot
demonib; arrepta erat. quā tñ
demū factus ep̄s fortunatus p
plures dies et noctes orādo li
berauit. Tercio qz magne in ḡ
titudinis viciū quis incurrit cū
sex dies sibi cum magno cona
tu expedit et vnū diem nō in di
honore et p̄pria aīe salutem ofū
mat et cū tot dei beneficia medi
tai negligit. Quarto qz quodā
mō in tres p̄sonas diuinas pec
cat. i. p̄rem cui? potentia mūdū
creauit. i. filiū cui? sapia mūdū
r̄demit. in sp̄m̄ factū q̄ tali die
in mūdū vit. et in xp̄i hūamita
te; q̄ nata tali die visibiliter p̄rio
apparuit. Quinto qz multū cece
peccat. Feltis ei peccātes fatiūt
hic ille q̄ loco sacro peccat; qd̄
vtiq; turpi? est q̄ nō in sacro
peccare. Tempus aut a deo sac
tum est. Itē; dedicatōnem xp̄i

in dedicatōe; demonis vertunt
Item p totā ebdomadā p̄p̄ la
tores mūdī sunt in anima et do
minico die turpes sūt in aīa lic;
mūdī i vestimētis. **Quinto nōn 8**
dū q̄i genē. xij. sūt p q̄ festa vi
olai possunt. P̄rio peccādo mōe
lit q̄cūq; genē peccā scd; thō.
vbi p̄ri? Et **Alexā. de hal. i suo**
ii. di. xvij. Leuic. em̄ dz. xxij.
Oē op? huile nō facies in eo sc;
sabbato. fuit aut hō peccō. vñ
ioh. viii. Qui facit peccm̄ huile
peccā. vñ glō. amb. luc. xij. di.
Lex in sabbato huilia opa face
id est peccis agḡuati p̄hib;. Ra
cō est qz peccata mōelia cōtrari
antur ob suatīe festoz in q̄tū
impediūt applicatōe; hois ad
deū qd̄ est h̄ms festi. Et q̄ut di
cit thō. magis impeditur ho mo
a reb; d̄imis p opus peccā q̄ p̄ez
op? licitū q̄uis sit corpale. idō
magis cōn hoc p̄ceptū agit qui
peccat i die festo peccō mōeli q̄
q̄ op? corpale alias licitum fa
cit nō tñ p̄ uiale peccm̄ sit vio
lacō illi? p̄cepti. vñ **aug. li.**
de. x. cordis dic. melius id ē mi
nus male facer; iudex in agro
suo aliqd̄ vtile q̄m in teatro se
ditiosus existeret. et melius fa
cerēt feine lanā eaz in die sab
bati q̄ tota diem neomenijs
suīs impudice saltarēt. Et di h
cit **Alexander de halis vbi su**
p̄ri. Qd̄ quī peccatum mōele in

Tertium Preceptum

die festo committit: dupliciter peccat mortaliter et incurrit reatu duorum peccatorum mortalium. eo quod exempli gratia fornicator agit contra duo precepta. scilicet non mechaberis et sabbata servabis. et sic de parricidio et homicidio. unde videtur quod sic peccatus fornicationis sufficit si vult confiteri oportet quod dicat in confessione fornicatus sum et in die festo feci. Sic in simili fuerit in loco sacro tenetur circumstantia exprimeret. quod tales circumstantie aggravant in infinitum. Secundo infringi potest sabbatum faciendo opus vile. quod leuic. xxiii. dicitur. Omne opus vile non facies in eo sabbato. Pro cuius intellectu non dicitur in libro. 2. 2. q. 9. quod propter servitutem peccati adhuc quintuplex est vitium. una est peccatum mortaliter de qua dictum est. alia est que fit per opus latie quod videtur pertinet ad dei cultum. Et per tale vitium opus que meretur in festo. nec prohibetur hic. quod plus quis ad que tenent sabbati disponitur. unde etiam in veteri testamento licuit sabbato circumcidere hostias mactare et offerre archam circumferre ihericho et similia. Et hodie sic docere verbo et scripto. unde ioh. vii. Circumcisionem accipit homo in sabbato ut non solvatur lex moysi et math. xii. Sabbatum et sacerdotes in sabbato sabbatum

Capitulum Primum

violant id est corporaliter operantur in sabbato. Et numeri. xxiii. dicitur gloria fabri et hominum artifices otiantur in die sabbati. lector autem sine legis vel doctor ab opere suo non desinit nec tamen contaminatur sabbatum. sicut nec sacerdotes in templo violant et sine crimine sunt. Alia est vitium quod homo servit altari vel sibi ipsi. et talia opera servilia sunt dupliciter quedam sunt spiritualia ut mentis exercitatio. et talia hic non dicuntur vitia quod conveniunt homini secundum mentem secundum quam est homo servus dei et non hominis. vultus enim homo non est vitium et proprius alteri secundum mentem si secundum corpus. a talibus servilibus non oportet abstinere in festo quo ad illa que sunt de se licita honesta et recta. Ex quo patet quod quis non tenetur in die festo abstinere ab ipsis operibus spiritualibus que etiam ab ipso opere ratione ordinantur ad temporale lucrum aut ad aliud hominum tale bonum ut si advocatus in die festo studet in hijs que die castia vult proponere propter temporale lucrum. et rusticus cogitet de aratione terre sue quam castissima die vult arare talia enim secundum predictam sententiam sancti theobaldi non sunt servilia saltem materialiter cum sint spiritualia et interiora de istis dicit rich. iii. di. xxvii. quod homo pro executione huiusmodi actuum interiorum

Tertium**Preceptū**

et exercitio nō incurrit peccatū
mōrle nisi ppter eorū exercitiū
excludatur illa vacatio quam
tunc debz cultui dīno ex necita
te. **Alia** sunt opa hōis corpo
ralia. et sunt duplicia quedā se
ius ppria utpote ad q̄ quilibet
non tenetur s; ad que tenetur
seruū dñis ut sūt arare. cibis co
quere metere et actus mechani
ci et huiusmōi. nō eī tenetur q̄li
bet sibi aut alteri ad talia extē
necitatem. s; sūi tenetur ad ta
lia dñis suis quoz sūt pprii. et
oia talia phibebātur in veteri
lege p hoc mādatum eo q̄ con
trariabātur obseruācie sabba
ti qz prohibet applicacōem ho
minis ad dīna. nunc vto in no
ua lege nō ē tā stricta phibitō
i die dñico sicut fuit in die sab
bati. **Quedā** em̄ opa concedun
tur nūc in die dñico q̄ in sabba
to phibebātur sic cibozum deco
ctio et alia huiusmōi q̄ licet ne
cessaria fuerit poterāt tñ pueni
ri. **Et** etiā in quibusdā opibz p
hibitis facili? dispēsatur in no
ua lege ppter necitatē q̄ in vete
ri lege. et mō est qz obseruacō
sabbati fuit figurālis. **Figurā** au
tē ptin; ad ptestacōez vitatis
quā vitatē nec in modico pte
rire oportet. et ideo fuit sabbatū
tā stricte obseruādū ut figura
corresponder; ipi rei. **Obseruacō**
vto dñice nō ē figurālis cū nō

Capitulum**Prīmū**

figmificet futurū s; ē cōmemoā
cō pteritē resurrectōis xpī et re
pntacō pntis q̄tis aiaz quā
nūc hnt p xpī mortē. **Alia** racō
ē qz oli scdm tho. in veteri lege
obseruācia sabbati fuit moralis
et cerimoialis seu figurālis. **Et**
obseruācia talis sabbati muta
ta ē i dñicu die ordiacōe ecclē
ideo hodie obligamur ad obli
uancā dñice nō ex hoc tercō p
cepto. s; tñ ecclesie mandato.
Alia vto sunt opa hōis corpa
lia cōmunia seruīs et liberis ad
que quilibet homo applicatur
corporaliter q̄ de sui natura aut
intencōne agētis ordīantur
ad lucrū temporale. aut ad ali
quod bonū corporale tanq̄ ad
finem ppriū et immediatum ut
sunt omnes act? mechāici cul
tura agrorū vinearū et similia
mercaturā placitacō iudicia ste
cōsa et filia. **Ista** ecclesia determi
nauit esse seruilia et statuit ea
in diebus dñicis et in alijs festi
uitatibz ab vniuersali ecclia insti
tutis non esse exerceāda nisi vr
geat necessitas aut suadeat pi
etas ut pt; de ose. di. iij. rogacō
nes. **Et. xv. q. iij. text. de ferijs**
• c. omnes. **Tercō** infringitur
festū p hoc q̄ aliqui non legitti
me prepediti negligunt audire
missam. quilibet enim xpian?
ex precepto primo tenetur ad
deum actualiter diligendum

Tertium**Preceptum**

Et videtur scoto i. iij. di. xxvij. q. hoc sit diebus festiuis. ita q. oī die festiuo a potissime diebus dñicis a pñcipalibus festis tenentur se hō recolligere a dñi super omnia actualiter diligere a forte hoc determinat dñm mā datū illud. sabbata sactifices ut vnusquisqz maneat apd se recolligēdo se a ascendēdo i dñi suū. Et ecclia specificat hoc q̄tū ad missam audiēdā die dñico de cōse. di. i. m. i. s. **Quarto** i frigitur p eos qui nimis tarde in vigilia festi laborāt opēa p hibita. a qui i die festo nimis cito laborāt nō scz i minato festo. **Rñ** aut q̄s teneatur festū inchoare vel t̄miare. **h. ray.** q. regulariter a vesp̄a in vesp̄az extr̄. e. oēs. **Festorum** tñ m̄tū a finis iuxta eoz qualitātē a iuxta diūsarū regionū cōsuetudines considerari dñt. Et sicut magnitudo dierū exigit celebrari sic p̄t̄ incipere a tardi⁹ de bere t̄minari v̄ra racōe videtur extra. e. qm̄. **Quinto** offendunt p̄dicacōem in festo nō audiētes vel irridētes eos q̄ audiūt vel alios de s̄mōe t̄l̄tes a m̄sermone dormiētes. magna enī ē negligentia cibū corp̄is per sex dies q̄rere a aie cibū per vna; horam fastidire. nullus ei pōt p̄cepta itelligere nisi discat. p̄dicatoz aut est doctoz di p̄cep

Capitulum**Secūdū**

toz. **Sexto** offendūt superbi vestitu sup̄fluo p̄p̄oso hastiludis a filib⁹. **Septio** videntur auare a emētes mercatores a institores. **Octauo** luxuriosi cultu vestiu. seruis. tactib⁹. cātib⁹. a v̄rb. potissime choreis insistēdo ut cōpleāt luxuriosaz voluptatē. **Nono** gulosi pota cōibus vel comessacōibus se murgitantes a fercula nis lauta procurātes. **Decio** iracundi litigiosi a lufozes. **Vndecio** iudicis p̄sidentes sine cā vel pietate. **Duodecio** accidiosi q̄ dñm cultum ad quem tenentur putā s̄mōnes missam a similia fastidiūt a triste audiūt. Et sic p̄t̄ de p̄hibitis in. iij. mādato

Capitulum. Secūdū

Secūdo vidēdū erit de isto qd̄ mādat affiri^a ue vicz. **Quinto** ut diem sabbati sactifices. nō enī sufficit a se sibi libz abstinerē s̄ oportz cultui d̄mo se applicae. **Vbi** nōndū q. festiuitas sc̄i factur nouē modis. **Priō** in audiēdo missam a d̄ma offit̄a deuote. **Qui** ei ut rich. diē obmit tūt audire missam peccāt q̄ uē nisi sint ex aliqua rōbili causa legitīe excusati. vñ d̄z de cōse. di. i. missas. **Die** dñico secularib⁹ a forzōn clericis diē archidiaconus totas audire sp̄ali ordine p̄cipimus. ita ut ante